

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3206/2019. (VII. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Bpkf.417/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Budai Sándor (a továbbiakban: indítványozó) és egy másik magánszemély – aki az alkotmányjogi panasz szerint maga is indítványozóként fellépve saját ügyében személyesen, valamint az indítványozó képviselőjében (a továbbiakban: az indítványozó képviselője) eljárva – alkotmányjogi panasz indítványt terjesztettek elő, amelyet 2018. április 3-án nyújtottak be az elsőfokú bíróságon. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Székesfehérvári Törvényszék Bv.793/2017/9. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.417/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó – korábbi fogvatartott –, meghatalmazott képviselője útján kártalanítás iránti kérelmet nyújtott be 2017. június 1. napján a Székesfehérvári Törvényszéken 2014. január 31-e és 2016. augusztus 19-e közötti időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei miatt, majd ezt követően több büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: Bv.) intézettel szemben a megfelelő mozgástér és légtér biztosításáig kártalanítás megállapítását kérte túlzásúfolság, a fogvatartásra szolgáló zárka rovarokkal való fertőzöttsége, valamint a nem megfelelő élelmezés és tisztálkodási lehetőség miatt. Az indítványozó ezt megelőzően, 2016. február 2. napján fent nevezett okokból kérelmet terjesztett elő képviselője útján az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB).
- [3] 1.2. A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.793/2017/9. számú végzésében az indítványozónak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt indult kártalanítási ügyében készült kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította, tekintettel arra, hogy azt nem az arra jogosult nyújtotta be, az indítványozó képviselője ugyanis nem minősül a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 3. § 15. pontja, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 44. § (1) bekezdése szerinti védőnek.
- [4] 1.3. Az 1.Bpkf.417/2017/2. számú végzésében a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság az indítványozó kártalanítás iránti ügyében a képviselője által benyújtott fellebbezést szintén elutasította, az elsőfokú döntésben ismertetett indokok alapján. A törvényszék az indokolásban megjegyezte, hogy a végzéssel szemben az indítványozó képviselője élt ugyan fellebbezéssel, amihez csatolt egy, az indítványozó által ügyvéd részére adott meghatalmazást, ez azonban nem tette joghatályossá a fellebbezést, tekintve, hogy az elsőfokú döntést sem az indítványozó, sem az időközben meghatalmazott jogi képviselő nem támadta perorvoslattal.
- [5] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban arra hivatkoztak, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat.
- [6] Előadták, hogy kártalanítás iránti igény benyújtására attól a naptól számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül van lehetőség, amikor az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. Magyarországon a fent nevezett sérelmek miatt 2017. január 1. napjától van lehetőség kártalanítási igény benyújtására, különb-

séget téve azok között, akik ezt megelőzően már nyújtottak be kérelmet az EJEB felé, és azok között, akik nem. Az indítványozónak befogadott kérelme volt az EJEB előtt.

- [7] Az EJEB 2016. november 8-án hozott döntése értelmében valamennyi magyarországi fogvatartási körülménnyel kapcsolatos panasz vizsgálatát felfüggesztette 2017. augusztus 31. napjáig. A felfüggesztés eredményének bizonytalanságára tekintettel az indítványozó képviselője az indítványozó meghatalmazott EJEB képviselőjeként anyagi és erkölcsi kötelezettségének érezte a hazai kártalanítási eljárás megindítását a Bv. intézet parancsnokának címzett panasszal, tekintettel a jogvesztési határidőre. Az indítványozó úgy véli, mivel a kártalanítási eljárás legfontosabb feltétele a panasz bejelentése, az ezt követő parancsnoki kötelezettségek (például a vizsgálat és a volt elítélt értesítése), nem alapozhatják meg a támadott bírói döntések jogalapját és indokolását. Az indítványozó képviselője előadta, hogy amennyiben a kártalanítási eljárást nem indítja el a parancsnoknak címzett panasszal az elévülési határidőn belül, a volt elítélt esetlegesen kártalanítási eljárást indíthatott volna ellene, amely terhét a képviselő nem vállalhatta magára az állam helyett.
- [8] Az alkotmányjogi panasz szerint a bíróság megsértette az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő jogát, többek között azért, mert a Bv. intézet parancsnoka az elítéltet nem értesítette az eljárás megindításáról, sem arról, hogy saját ügyében személyesen, vagy meghatalmazott ügyvéd útján járhat el, így a bírósági szakban ennek pótlására nem volt lehetőség. Erre csak az elutasító végzés után nyílt lehetőség, amikor a kártalanítási képviselő – állítása szerint – azonnal ügyvédi meghatalmazással kérte a jogorvoslatot, a bíróság azonban a kérelmet alkotmányt sértően elutasította, megfosztva ezzel a korábbi elítéltet az őt megillető kompenzációtól. Úgy vélik, az, hogy az ügyvédi felhívás csatlósára nem érkezett felszólítás, sértette a tisztességes eljáráshoz való jogukat.
- [9] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk – az indítvány szerint tévesen megjelölve a (4), tartalma alapján egyértelműen megállapíthatóan – (3) bekezdésében biztosított védelemhez való joga. Állításuk szerint sem az elítélt, sem a meghatalmazott ügyvéd nem kapott értesítést az elsőfokú végzésről, így ők perorvoslattal nem élhettek. Sérelmezték továbbá, hogy a kártalanítási eljárást nem folytatták le kirendelt ügyvéd jelenlétében.
- [10] Álláspontjuk szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog, mivel az indítványozó meghatalmazás által ügyvédi képviselőben eljárva orvosolta a döntési sérelmet, a bíróság ennek ellenére elutasította a kérelmét.
- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség sérelme a nem kellő alaposággal elvégzett vizsgálat és az ennek értékeléséről történő számadás elmaradása miatt valósult meg az indítvány szerint. Azzal, hogy a bíróság indokolás nélkül mellőzte a kérelmezők és az ügyvédi meghatalmazás általi álláspontját, megsértette a tisztességes eljárás alkotmányos követelményét.
- [12] Az Alkotmánybíróság főtíkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót és az indítványozó képviselőjét, akik a felhívásra válaszolva a képviselő indítványozói érintettségét illetően, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (3) bekezdésére vonatkozóan kiegészítették indítványukat.
- [13] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [14] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ára alapul, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság ítélete ellen nincs helye jogorvoslatnak, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Az indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztették elő.
- [18] Az alkotmányjogi panaszt benyújtók közül az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó

zó képviselője érintettségét azonban egy olyan feltételezésre alapította – az indítványozó által esetlegesen indított polgári peres kártalanítási eljárás lefolytatása az elítélt elhelyezéssel kapcsolatos kártalanítási igénye benyújtásának elmaradása miatt –, ami nem valósult meg. A támadott bírósági eljárás és a támadott döntés nem sérti az indítványozó képviselőjének Alaptörvényben biztosított jogát, a bíróság döntése rá vonatkozóan nem, csak az indítványozó tekintetében hozott hátrányos döntést, és az Alkotmánybíróságnak nincs tudomása az indítványozó által a képviselője ellen indított folyamatban lévő vagy már lezárult kártalanítási eljárásról, így az Alkotmánybíróság az indítványozó képviselőjének érintettsége hiányát állapította meg.

- [19] 2.2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt követően az indítvány befogadhatóságát kizárólag az indítványozó vonatkozásában vizsgálta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk sérelmére a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, illetve a jogorvoslathoz és a védelemhez való jog ütközése okán hivatkozott, azonban ezen hivatkozások sérelmével összefüggésben nem terjesztett elő a saját maga alapjogsérelmét alátámasztó, alkotmányjogilag megalapozott indokolást, továbbá vélt jogsérelmét – amelyet sokszor téves alaptörvényi rendelkezésekre alapoz – nem indokolta megfelelően. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva indokolást nem adott elő, mindössze a törvény szövegét ismertette és nagyrészt általánosságban hivatkozott a tisztességes (bírósági) eljárás követelményeire. A XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez való jog kapcsán az elsőfokú végzésről szóló értesítés elmaradását sérelmezte, illetve, hogy az eljárást nem folytatták le kirendelt bíró jelenlétében, ezek megítélése és vizsgálata azonban nem az Alkotmánybíróság feladata. A jogorvoslathoz való jog kapcsán álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított joga, azonban erre vonatkozóan sem adott alkotmányjogilag értékelhető indokolást, pusztán tényként kezelte, hogy a kártalanítási eljárásban az indítványozó a jogorvoslat folytán meghatalmazás által ügyvédi képviseletben eljárva orvosolta a döntési sérelmet. Az indítványozó hivatkozott továbbá (tartalma szerint) az indokolási kötelezettség megszegésére, az alkotmányjogi panasz azonban erre a pontra vonatkozóan sem tartalmazott értékelhető, alkotmányjogi érvekkel ellátott indokolást.
- [20] Mindezek alapján az indítványozó kérelme az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot követ ugyanis a tekintetben, hogy az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/748/2018.

